

**Quickscan FF-wet plangebied
Tuin de Lage Oorsprong, Oosterbeek**

**Quicksan FF-wet plangebied
Tuin de Lage Oorsprong, Oosterbeek**

Colofon

Titel : Quicksan FF-wet plangebied Tuin de Lage Oorsprong, Oosterbeek

Projectnummer: .. : I5658

Opdrachtgever ... : Gemeente Renkum
Postbus 9100
6860 HA Oosterbeek

Datum : 20 januari 2016
Status rapport ... : eindrapport / definitief
Bestand : I5658-eindrap I.wpd

Opdrachtnemer .. : De Groene Ruimte BV
Postbus 400
6700 AK Wageningen
tel. 0317-423969
dgr@dgr.nl www.dgr.nl

Handtekening voor akkoord directie,
Naam : ir. P.A.F.M. Reijbroek
Handtekening: ... :

Auteursrecht : De auteursrechten van dit rapport rusten bij zowel opdrachtgever als opdrachtnemer, tenzij schriftelijk anders is/wordt overeengekomen. Alleen degenen bij wie het auteursrecht rust zijn gerechtigd het rapport voor eigen gebruik te vermenigvuldigen, te verspreiden of toe te passen, alsook om het ter informatie aan derden openbaar te maken tegen onderling (= zij bij wie het auteursrecht rust) overeengekomen voorwaarden (kosten, citeren, gebruiken, wijzigen etc).

Aansprakelijkheid . : Raadpleging van en eventuele verdere handelingen met/op basis van het door De Groene Ruimte BV geleverde product vallen buiten elke verantwoordelijkheid van opdrachtgever en/of De Groene Ruimte BV.

INHOUD

1.	INLEIDING	3
2.	WERKWIJZE	5
3.	BESCHRIJVING PLANGEBIED EN INGREEP	7
3.1.	Ligging en omgeving	7
3.2.	Plangebied	7
3.3.	Ingreep	7
4.	RESULTATEN BRONNENONDERZOEK EN VELDONDERZOEK	11
4.1.	Flora	11
4.2.	Zoogdieren	11
4.3.	Amfibieën, reptielen en vissen	13
4.4.	Vogels	14
4.5.	Insecten en andere ongewervelden	15
5.	CONCLUSIES EN ADVIEZEN	17
5.1.	Conclusies	17
5.2.	Adviezen	17
	BRONNEN	19

Bijlagen

Bijlage 1. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)

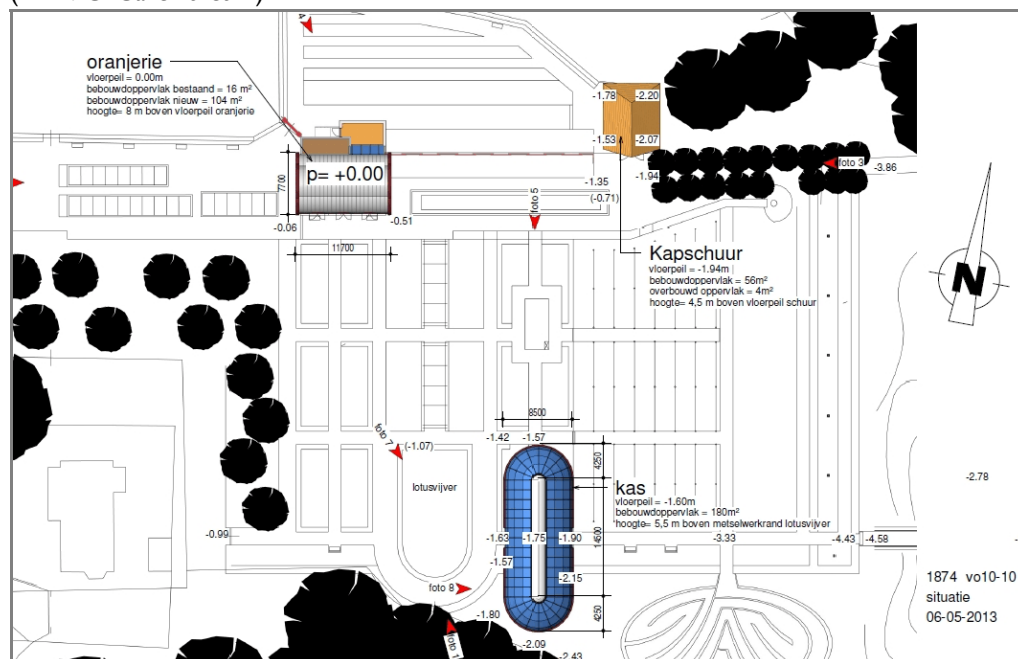
Ligging plangebied in de omgeving (bron: Google Earth).

In rood: de globale locaties van de drie te plaatsen gebouwen

Plangebied, de drie te plaatsen gebouwen (gekleurde objecten)

(bron: GSGarchitecten)

I. INLEIDING

In opdracht van de gemeente Renkum heeft De Groene Ruimte BV in december 2015 een ecologische quickscan ingevolge de Flora- en faunawet (FF-wet) uitgevoerd voor het plangebied Tuin de Lage Oorsprong te Oosterbeek.

De Tuin de Lage Oorsprong ligt aan de Van Borsselenweg te Oosterbeek. Het plangebied betreft drie locaties in de in ere herstelde historische tuin. De totale oppervlakte van de drie locaties is 340 m². Het onderzoeksgebied betreft het plangebied en directe omgeving.

De ingreep betreft de herbouw van de orangerie, de bouw van een kas en de bouw van een kapschuur.

Deze ingreep is in het kader van de FF-wet aan te duiden als een ‘ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Consequenties FF-wet

Bij de ingreep brengt de FF-wet een aantal verplichtingen met zich mee ten aanzien van mogelijk aanwezige planten en dieren (zie onderstaande tabel en bijlage I)¹⁾.

Consequenties aanwezigheid beschermde soorten (FF-wet) bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen

Algemeen	Voor het verstoren van alle soorten geldt de algemene (wettelijke) zorgplicht.
Tabel 1	De soorten van tabel 1 betreft algemeen vrijgestelde soorten.
Tabel 2	Voor het verstoren van soorten van tabel 2 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij aantoonbaar wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde en voor de situatie passende gedragscode, of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.
Tabel 3	Voor het verstoren van soorten van tabel 3 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor Habitatrichtlijnsoorten geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.
Vogels	Voor het verstoren van vogels met een jaarrond beschermd nest is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor vogels geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Bij de initiatiefnemer rust de wettelijke plicht (FF-wet) om aan te tonen dat door de beoogde ingreep geen streng beschermde soorten worden verstoord, of om een ontheffing aan te vragen bij het ministerie van EZ (RVO.nl) en te verkrijgen alvorens verstorende activiteiten mogen plaatsvinden.

Om na te gaan of de ingreep een negatief effect heeft op eventueel aanwezige beschermde soorten, is in het kader van de FF-wet een vooronderzoek in de vorm van een quickscan noodzakelijk. De quickscan, bestaande uit een bronnenonderzoek en een veldonderzoek, is er op gericht om een dusdanig goed inzicht te krijgen in de

¹⁾ Naar verwachting zal de nieuwe Wet Natuurbescherming op 1 juli 2016 in werking treden. In deze wet zijn de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet samengevoegd; deze drie wetten zullen dan niet meer bestaan. Eén van de wijzigingen zal zijn, dat het aanvragen van ontheffingen niet meer bij RVO.nl maar bij de provincie dient te geschieden.

aanwezige natuurwaarden, dat (aanbevelingen voor) de volgende onderdelen kunnen worden opgesteld:

- een overzicht van (de kans op) aanwezige en te verwachten streng beschermde soorten (FF-wet) en andere zeldzame of bijzondere soorten en natuurwaarden;
- effecten van de ingreep op (mogelijk) aanwezige en te verwachten streng beschermde soorten (FF-wet) en andere zeldzame of bijzondere soorten en natuurwaarden;
- algemene richtlijnen voor oplossingsrichtingen om negatieve effecten te mitigeren;
- de haalbaarheid van een eventueel vereiste ontheffingsaanvraag;
- het voor een eventueel vereiste ontheffingsaanvraag benodigde nader onderzoek;
- een goed beeld van eventueel in het kader van de Flora- en faunawet (FF-wet) en/of bestemmingsplan(wijzigingen) vereiste vervolgstappen.

Om het bovenstaande doel te bereiken is een ecologische quickscan in de vorm van een bronnenonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd voor de planlocatie en directe omgeving (onderzoeksgebied).

Leeswijze

In deze rapportage zijn de resultaten verwoord van de ecologische quickscan. Van het plangebied is een situatiebeschrijving opgenomen. Daarnaast zijn -per soortengroep- de aangetroffen en/of de zeer waarschijnlijk aanwezige, beschermde soorten aangegeven. Indien bronnenonderzoek en veldonderzoek onvoldoende informatie of zekerheid hebben opgeleverd, waardoor nader (veld)onderzoek is vereist, is dat bij de soortengroep aangegeven.

Van niet genoemde streng beschermde soorten kan de aanwezigheid worden uitgesloten.

Er heeft geen andere toetsing plaatsgevonden dan aan de vereisten vanuit de FF-wet, gebaseerd op de ingreep zoals aangegeven.

2. WERKWIJZE

Ter voorbereiding op het veldbezoek is voor het plangebied een aantal bronnen (internetsites, verspreidingsatlassen en andere relevante bronnen) geraadpleegd, om een indruk te krijgen van de mogelijke natuurwaarden van (de omgeving van) het plangebied.

Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 3 december 2015 tussen 9.10u en 11.00u. Het was een grotendeels bewolkte ochtend, de windkracht was 2 Bft en de temperatuur was ca. 10 °C.

Het veldbezoek is uitgevoerd door een ervaren veldecoloog²⁾ van De Groene Ruimte. Er is gekeken naar de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten³⁾. Tijdens het veldbezoek is gelet op (sporen van) beschermde soorten; met de nadruk op de aanwezigheid van streng beschermde muurflora, jaarrond beschermde nesten van vogels, mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen, Eekhoorn en Ringslang. Voor zover van toepassing zijn ook andere bijzondere waarnemingen genoteerd. Ook zijn foto's gemaakt.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels kunnen zich zowel in bebouwing (bijvoorbeeld onder pannen of achter gevelbetimmering) als in bomen (nesten of holtes) bevinden. De bescheiden bestaande bebouwing en de aanwezige groenvoorzieningen in het plangebied zijn onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen.

Er is gericht gezocht naar (sporen van) beschermde soorten, maar er zijn geen gerichte inventarisaties (met vallen of dergelijke) naar bepaalde soorten(groepen) uitgevoerd.

In de rapportage zijn ter illustratie en toelichting enkele foto's⁴⁾ opgenomen, opdat een zo compleet mogelijk (ecologisch) beeld wordt verkregen van het plangebied. Uiteraard is vermeld of en zo ja welke wettelijk beschermde soorten aanwezig zijn. Ook is aangegeven welke consequenties dit vanuit de FF-wet heeft voor de verdere procedure bij de bouw van de drie nieuwe elementen in het plangebied.

²⁾ ir. R. Noordhuis.

³⁾ De meeste planten- en diersoorten zijn niet jaarrond vindbaar in het veld. Door het plangebied ook op mogelijke geschiktheid voor beschermde soorten te beoordelen, wordt een beeld verkregen van de mogelijkheid of waarschijnlijkheid dat deze soorten voorkomen. Om een maximale zekerheid over het al dan niet voorkomen te verkrijgen zijn in het algemeen gerichte inventarisaties in de daarvoor geschikte seizoenen noodzakelijk.

⁴⁾ Alle in deze rapportage opgenomen foto's zijn gemaakt tijdens het veldbezoek, tenzij anders is aangegeven.

De planlocatie voor de oranjerie, achter de muur ligt het toiletgebouw

De planlocatie voor de kas in het zuidelijk deel van de tuin

3. BESCHRIJVING PLANGEBIED EN INGREEP

3.1. Ligging en omgeving

De Tuin de Lage Oorsprong (verder ook 'de tuin') ligt op het Landgoed de Lage Oorsprong, een half-open, glooiend landschap met bronbeken, kleinschalige weilanden en oud beukenbos. De tuin ligt ten zuidwesten van Oosterbeek. De tuin zelf ligt bovenop de rand van de stuwwal, waardoor een uitzicht richting de uiterwaarden bestaat.

Het landgoed wordt beheert door de stichting het Gelders Landschap en Kasteelen (verder ook 'de stichting') en deze heeft ook de erfpacht van de tuin.

3.2. Plangebied

De tuin stamt uit het begin van de 20^e eeuw en maakt deel uit van een landgoed. De tuin is ontworpen door de architect Jan Springer. De villa die bij het landgoed hoorde is al lang verdwenen, maar de tuin en een deel van landschapsinrichting uit die tijd zijn nog herkenbaar aanwezig.

In 2007 was de ommuurde tuin nog sterk verwilderd. De Stichting Tuin de Lage Oorsprong is in staat geweest, met hulp van vrijwilligers, in zeer korte tijd de tuin voor een groot deel terug te brengen naar het oorspronkelijke ontwerp van Jan Springer.

Een aantal onderdelen van het oorspronkelijke ontwerp is nog niet uitgevoerd. De herbouw van de oranjerie, de bouw van een grote kas (wintertuin) en de bouw van een kapschuur zijn hier voorbeelden van.

De Stichting Tuin de Lage Oorsprong huurt de ommuurde tuin voor de periode van 25 jaar van het Gelders Landschap en Kasteelen, waarvan 10 jaar inmiddels verstrekken zijn.

De huidige bestemming van de Tuin de Lage Oorsprong in het bestemmingsplan van 2001 is Agrarisch gebied met landschapswaarden met de aanduiding K: karakteristieke en cultuurhistorische bebouwing. Voor de bouw van de oranjerie, kas en kapschuur is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk.

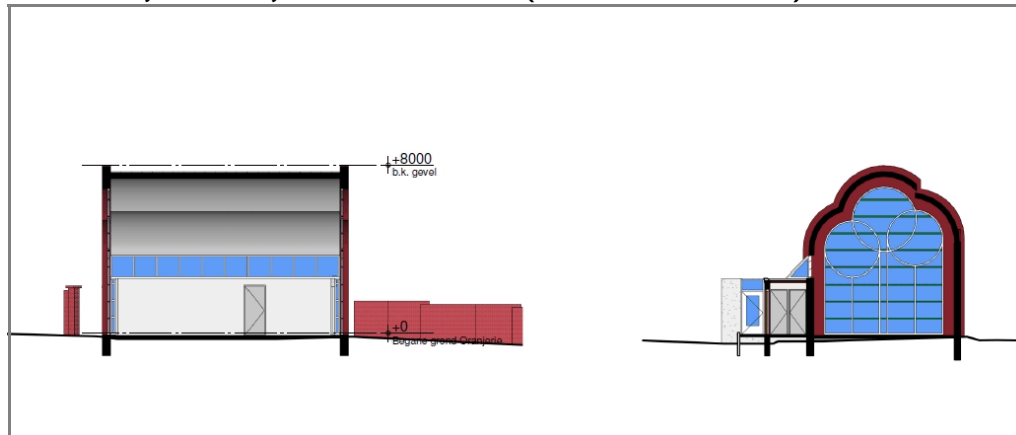
De (netto) planlocatie wordt gevormd door de plaatsen waar de oranjerie, de kas en de kapschuur worden gebouwd/herbouwd (totale oppervlakte ca. 340 m²). De planlocatie bestaat nu uit tuin met verhardingen, oude fundamenten en een klein gebouw. De enige bebouwing op de planlocatie is een restant van de oorspronkelijke oranjerie, waar nu een berging en toiletten in zijn gevestigd; het betreft laagbouw met een (vermoedelijk volsteens) muur van bakstenen (zonder spouw) en een plat dak. De oranjerie wordt aan de toiletten 'aangebouwd'; de toiletgroep blijft dus behouden.

3.3. Ingrep

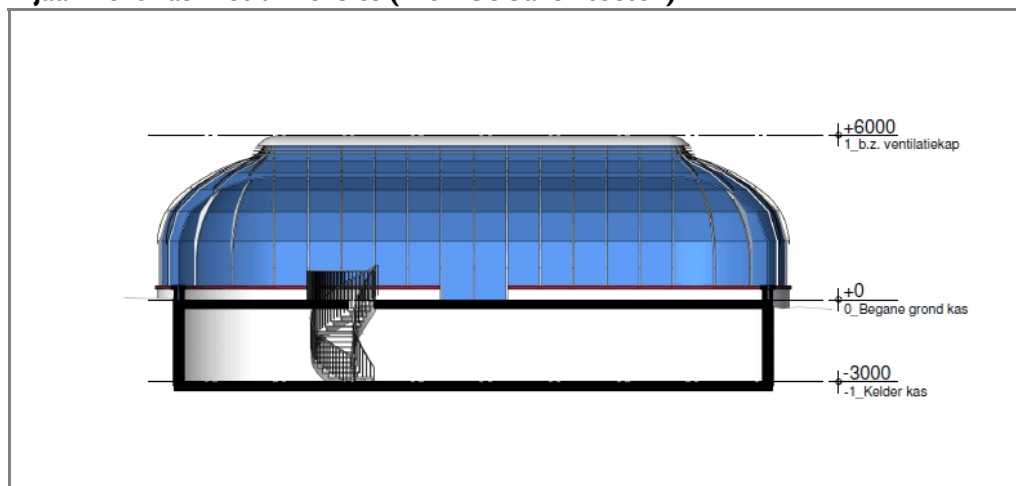
De ingrep betreft de herbouw van de oranjerie, de bouw van een kas en de bouw van een kapschuur.

Voor zover mogelijk op basis van de beschikbare informatie is tevens een inschatting gemaakt van het effect van het gebruik van de nieuwe voorzieningen op (streng) beschermde soorten.

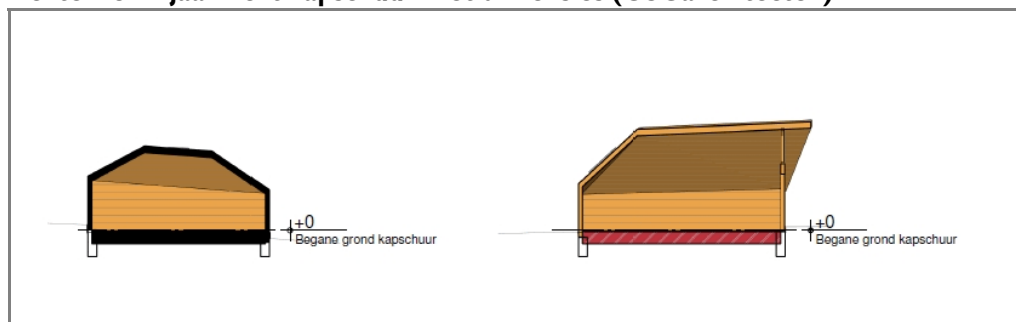
Voor- en zijkant oranje met dimensies (bron GSGarchitecten)

Zijaanzicht kas met dimensies (bron GSGarchitecten)

Achter- en zijaanzicht kapschuur met dimensies (GSGarchitecten)

De nieuwe oranjerie zal worden opgebouwd op een bestaande restant van de voormalige oranjerie en zal een oppervlakte hebben van 104 m²; ten opzichte van het vloerpeil van de voormalige oranjerie zal de nieuwbouw 8 meter hoog worden.

Voor de herbouw van de oranjerie zal geen sloop plaatsvinden, de toiletgroep blijft bestaan en alles wordt opgebouwd op de nog bestaande restanten van de vroegere oranjerie.

De kas zal worden gebouwd direct ten oosten van de bestaande lotusvijver. De kas zal een oppervlakte beslaan van 180 m² en zal 5,5 m hoger zijn dan de gemetselde rand van de lotusvijver. Momenteel zijn op de bouwlocatie gazon, een taxushaag, halfverhardingen, beukhagen en plantsoenen aanwezig. Er zal niets worden gesloopt voor de bouw van de kas, de groenelementen zullen worden geamoveerd. Er worden naar verwachting twee Gewone esdoorns gekapt, die direct ten zuiden van de bouwlocatie, buiten de omheining van de tuin staan. Er worden geen grote hoeveelheden groen verwijderd.

Er wordt geen buitenverlichting in de tuin aangebracht en de kas en oranjerie zullen maximaal 10 avonden per jaar tot 23.00u (binnen) worden verlicht (veelal buiten het winterseizoen). De kas wordt niet als kweekkas gebruikt.

De kapschuur zal worden gebouwd in de noordoosthoek van de tuin. De kapschuur zal een oppervlakte beslaan van 56 m² en zal ten opzichte van de vloer in de schuur 4,5 m hoog zijn. Er worden geen gebouwen gesloopt. Wel worden enkele composthopen met een omheining geamoveerd voor de bouw.

De ingreep is in het kader van de FF-wet aan te duiden als een 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Links op de voorgrond de locatie van de vleermuiskelder; op de achtergrond de met taxushaag afgescheiden zuidelijke rand van de tuin.

Te verplaatsen compostvakken anno 2015 op de planlocatie voor de kapschuur.

4. RESULTATEN BRONNENONDERZOEK EN VELDONDERZOEK

4.1. Flora

Aandachtspunten Flora- en faunawet flora

Soort	Tabel 2	Tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Uit het bronnenonderzoek zijn de volgende soorten naar voren gekomen, die mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen: Brede wespenorchis, Kleine maagdenpalm, klokjes, Gewone vogelmelk, beschermde muurflora en Wilde marjolein (Telmee.nl)

Tijdens het veldbezoek zijn geen varens aangetroffen op de nog bestaande muren. Ook zijn geen andere (streng) beschermde plantensoorten aangetroffen en deze worden, gezien het huidige gebruik, ook niet verwacht.

Analyse en conclusies flora

Aangezien geen streng beschermde plantensoorten in het plangebied of omgeving aanwezig zijn, worden door de ingreep geen streng beschermde⁵⁾ plantensoorten worden verstoord.

4.2. Zoogdieren

Aandachtspunten Flora- en faunawet zoogdieren

Soort(groep)	Tabel 2	Tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Vleermuizen

Uit het bronnenonderzoek is naar voren gekomen, dat in de omgeving van het plangebied circa 14 soorten vleermuizen kunnen worden aangetroffen (Telmee.nl).

De planlocatie kan als jachtgebied gelden voor vleermuizen, te meer daar de tuin in een luwe open plek in het bos licht. De tuin warmt bovendien extra op door het microklimaat ter plaatse.

De bebouwing (het restant van de orangerie) is nauwkeurig nagezocht op sporen van vleermuizen en is beoordeeld op geschiktheid voor vleermuizen. Er zijn geen sporen aangetroffen en het gebouw is door het intensief gebruik aan de binnenzijde zeker niet geschikt voor vleermuizen.

⁵⁾ Met streng beschermde soorten wordt bedoeld: soorten die zijn vermeld op tabel 2 en tabel 3 van de AMvB art. 75 FF-wet.

De twee te kappen esdoorns zijn gecontroleerd op holtes en mogelijkheden voor vleermuizen. Er zijn geen geschikte holtes voor verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen aangetroffen.

Op circa 50 meter afstand van de te bouwen kas ligt een kleine bunker, waarin enkele vleermuizen overwinteren. Enkele jaren geleden is de bunker aangepast als winterverblijf voor vleermuizen (2012). Regenwater loopt nu de bunker in waardoor het microklimaat geschikter is geworden voor overwinterende vleermuizen. In de herfst van 2015 zijn nog extra voorzieningen aangebracht in de vorm van enkele planken om meer verblijfplaatsen te bieden voor vleermuizen. In de bunker overwinterden voor de reconstructie van 2012 alleen enkele Gewone grootoorvleermuizen. Momenteel vormen naaktslakken een probleem in de bunker, en mogelijk wordt er daardoor momenteel ook slechts een enkele vleermuis aangetroffen.

Overige streng beschermde zoogdiersoorten

Uit het bronnenonderzoek is naar voren gekomen, dat in de (wijde) omgeving van het plangebied voorkomen: Boommarter, Steenmarter, Das, Eekhoorn, Bever en Waterspitsmuis (Telmee.nl).

Eekhoorns komen in de omgeving zeker voor, maar er zijn geen verblijfplaatsen van Eekhoorns op de planlocatie aangetroffen ook niet in de twee te kappen bomen. De tuin is niet geschikt als verblijfplaats voor Eekhoorns vanwege ontbrekend opgaand hout en geschikte voedselbomen.

In de omgeving van de planlocatie komen Boommarter en Steenmarter voor. Van deze dieren zijn op de planlocatie of in de directe omgeving geen vaste verblijfplaatsen aangetroffen. De ingreep heeft dan ook geen invloed op deze diersoorten.

Bever en Waterspitsmuis worden niet verwacht in de tuin en vaste verblijfplaatsen van deze soorten kunnen gezien het ontbreken van het juiste biotoop worden uitgesloten.

Andere streng beschermde zoogdiersoorten zijn niet aangetroffen en worden, gezien de biotopen op de planlocatie, ook niet verwacht.

Licht beschermde zoogdiersoorten

Aan licht beschermde zoogdiersoorten worden verwacht Egel, Mol, Bosmuis, Rosse woelmuis en Huisspitsmuis.

Analyse en conclusie zoogdieren

Door de ingreep worden geen streng beschermde verblijfplaatsen van zoogdieren verstoord.

Het plangebied dient als jachtgebied voor vleermuizen. Deze functie wordt door de bouw niet verstoord, aangezien de bouwactiviteiten plaatshebben tussen 07.00u en 19.00u, dus in het algemeen buiten de actieve periode van vleermuizen.

De bunker ligt op een dusdanige afstand van de planlocatie dat er geen invloed van de ingreep op dit winterverblijf verwacht kan worden. Tussen de bunker en de te bouwen kas is bos aanwezig en ligt de bunker beschut door de aanwezigheid van volwassen bomen en struikgewas.

Van de ingreep wordt geen verstoring verwacht op het gebruik van de bunker. De bouw zelf heeft hierop zeker geen invloed. Aangezien de tuin niet wordt verlicht, de kas en oranjerie maximaal 10 avonden per jaar tot 23.00u (binnen) worden verlicht en er een afscheidende beplanting aanwezig is tussen de bunker en de nieuwe kas, wordt door het gebruik van de nieuwe voorzieningen geen verstoring van vleermuissoorten verwacht.

De (mogelijk) aanwezige licht beschermde soorten staan vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; dit betreft algemeen vrijgestelde soorten bij onder andere 'ruimtelijke inrichtingen en ontwikkelingen'.

4.3. Amfibieën, reptielen en vissen

Aandachtspunten Flora- en faunawet reptielen, amfibieën en vissen

Soort(groep)	Tabel 2	Tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Amfibieën

In de omgeving van het plangebied komen de volgende streng beschermde reptielsoorten voor: Rugstreeppad en Alpenwatersalamander (Telmee.nl, RAVON.nl).

Het plangebied bevat geen elementen die van belang zijn voor streng beschermde amfibiesoorten door het ontbreken van het gewenste biotoop. Met name de naburige vijver is geschikt voor licht beschermde soorten als Gewone pad, Kleine watersalamander, Bastaardkikker (groene kikker-complex) en Bruine kikker.

Reptielen

Uit bronnenonderzoek blijkt dat in de omgeving van het plangebied zes soorten reptielen voorkomen (Telmee.nl). In de directe omgeving van de planlocaties komen alleen Ringslang en Hazelworm voor.

De Ringslang is in de omgeving regelmatig waargenomen. Aangezien Ringslangen soms eieren leggen of overwinteren in composthopen zijn de te amoveren composthopen gecontroleerd op geschiktheid en aanwezigheid voor en van Ringslang. De composthopen waren niet of nauwelijks geschikt voor aanwezigheid van Ringslangen en deze zijn hier ook nooit aangetroffen door de gebruikers van de tuin. In de restanten van compost die aanwezig waren is gezocht naar (eirestanten en huidrestanten van) Ringslangen. Deze werden niet gevonden. Op basis van deze bevindingen wordt de aanwezigheid van Ringslang in of rond de composthopen niet waarschijnlijk geacht en is zeker niet structureel. De overige delen van het plangebied zijn in huidige staat volledig ongeschikt voor de soort.

De huidige planlocatie en de rest van de tuin zijn niet geschikt voor Hazelwormen. Op de huidige planlocatie wordt de Hazelworm dan ook niet verwacht. In de (directe) omgeving van de ommuurde tuin kan de Hazelworm wel voorkomen.

Vissen

Door het ontbreken van open water komen geen vissen voor in het plangebied.

Analyse en conclusie amfibieën, reptielen en vissen

Uit het onderzoek is gebleken, dat in het plangebied geen vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn van genoemde diergroepen. Door de ingreep worden derhalve geen streng beschermde amfibieën, reptielen of vissen verstoord.

De (mogelijk) aanwezige soorten staan vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; dit betreft algemeen vrijgestelde soorten bij onder andere 'ruimtelijke inrichtingen en ontwikkelingen'.

4.4. Vogels

Aandachtspunten Flora- en faunawet vogels

Soort	Opmerkingen
Huismus	Essentiële verblijfplaatsen in de randhagen aan de noordzijde van het plangebied; nader onderzoek vereist.
<i>De ingreep is alleen toegestaan:</i> • indien zich geen broedgevallen voordoen (kort vóór de ingreep een veldcontrole uit laten voeren); • indien geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen worden verstoord.	

In de omgeving komen vogelsoorten voor die jaarrond beschermde nesten hebben, zoals Huismus, roofvogels en Ransuil (Telmee.nl).

In het plangebied zijn jaarrond beschermde nesten van vogels uitgesloten. Ook in de te kappen bomen zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

Broedgevallen van bijvoorbeeld Merel, Heggenmus, Turkse tortel, Houtduif, Vink, Winterkoning, Ekster en Roodborst kunnen worden verwacht in het plangebied, met name op de bouwlocatie van de kas. Ook in de twee te kappen bomen kunnen broedgevallen optreden.

Analyse en conclusies vogels

In het plangebied of directe omgeving zijn geen nesten aanwezig, die jaarrond zijn beschermd; er vindt dus ook geen verstoring plaats van dergelijke nesten.

Door de ingreep worden mogelijk wel broedgevallen van Merel, Heggenmus, Turkse tortel, Houtduif, Vink, Winterkoning, Ekster of Roodborst verstoord, mede afhankelijk van de periode van de ingreep.

de groene ruimte

4.5. Insecten en andere ongewervelden

Aandachtspunten Flora- en faunawet insecten en andere ongewervelden

Soort(groep)	Tabel 2	Tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Gezien de inrichting van het terrein kan hooguit een aantal algemene insecten en andere ongewervelden worden verwacht. Er is geen geschikt biotoop aanwezig voor streng beschermde soorten.

Analyse en conclusies insecten en andere ongewervelden

Uit deze soortengroepen komen geen streng beschermde soorten voor in het plangebied en er worden dus ook geen beschermde soorten verstoord door de geplande ingreep.

5. CONCLUSIES EN ADVIEZEN

5.1. Conclusies

- Door de ingreep worden geen streng beschermde soorten⁶⁾ verstoord.
- Hoewel jachtgebied van vleermuizen aanwezig is in het plangebied, wordt door de ingreep geen jachtgebied van vleermuizen verstoord.
- Het functioneren van de als vleermuiswinterverblijf ingerichte bunker op 50 m afstand van het plangebied wordt niet beïnvloed door de ingreep.
- Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig in het plangebied; ook vormt het plangebied geen essentieel leefgebied voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten.
- Door de ingreep worden (mogelijk) enkele licht beschermde soorten verstoord zoals: Egel, Bosmuis, Huisspitsmuis, Bruine kikker, Bastaardkikker, Gewone pad en Kleine watersalamander. Voor de licht beschermde soorten van tabel 1 van de AMvB art. 75 FF-wet geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen.
- Mogelijk komen nesten voor van onder andere Merel, Heggenmus, Turkse tortel, Houtduif, Winterkoning, Vink, Ekster, Roodborst. Verstorende activiteiten mogen pas plaatsvinden nadat broedgevallen op natuurlijke wijze zijn geëindigd (en de jonge vogels definitief zijn uitgevlogen) en voordat zich nieuwe broedgevallen voordoen.

5.2. Adviezen

- Voor alle soorten (beschermd en niet beschermd) geldt de algemene zorgplicht. Deze houdt in dat de werkzaamheden op een zodanige wijze worden uitgevoerd dat planten en dieren zo min mogelijk worden verstoord.
- In het algemeen geldt dat de werkzaamheden ruim buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden; indien werkzaamheden binnen of rond het broedseizoen worden uitgevoerd, dient te worden vastgesteld dat er geen enkel broedgeval kan worden verstoord.
- In z'n algemeenheid dienen de verstorende werkzaamheden zo beperkt mogelijk te zijn (algemene zorgplicht). In elk geval dient de verstoring beperkt te blijven tot het (netto) plangebied. Ook materialenopslag, bouwketen etc. dienen zo mogelijk binnen de begrenzing van het plangebied een plaats te krijgen en mogen in elk geval geen verstorend effect hebben buiten het plangebied.
- Ook dient, vanuit de zorgplicht, de periode van uitvoering zo gekozen te worden, dat dieren zo min mogelijk worden verstoord. Aanwezige dieren (algemene soorten, en soorten zonder bijzondere beschermingsstatus) worden weggevangen of op een onschadelijke wijze verdreven naar een geschikt biotoop.
- De kapschuur leent zich goed voor het aanbrengen van voorzieningen voor zangvogels, vleermuizen en nuttige insecten (waaronder solitaire bijen).
- Het verdient aanbeveling om een op de werkplanning van de herinrichting gebaseerd ecologisch werkprotocol op te laten stellen; hierin is aangegeven op welke wijze rekening wordt gehouden met de aanwezige planten en dieren.

⁶⁾ Met streng beschermde soorten wordt bedoeld: soorten die zijn vermeld op tabel 2 en tabel 3 van de AMvB art. 75 FF-wet.

BRONNEN

Algemene Maatregel van Bestuur inzake art. 75 van de Flora- en faunawet (2005).

De Groene Ruimte BV. 2010. *Natuurtoets planlocatie Tuin de Lage Oorsprong, Oosterbeek*. Projectnummer 010168

Flora- en faunawet zoals geldend ten tijde van de uitvoering van dit onderzoek.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005. *Buiten aan het werk? Houd rekening met beschermde dieren en planten!* - Brochure Ministerie van LNV.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, 2013. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013

Nederlandse Database Flora en Fauna
Stichting RAVON

www.telmee.nl
www.ravon.nl

BIJLAGE I. SAMENVATTING VERPLICHTINGEN VANUIT DE FLORA- EN FAUNA-WET (FF-WET)

Onderstaande tekst bevat de voor het onderhavige project belangrijkste aspecten van de Flora- en faunawet. Uiteraard is alleen de wettekst bepalend; aan onderstaande tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

Middels de Flora- en Faunawet (FF-wet) zijn in beginsel alle inheemse planten- en diersoorten beschermd en voor alle soorten geldt de wettelijke zorgplicht. Een aantal planten- en diersoorten heeft een bijzondere beschermingsstatus ('beschermde soorten'). Een ingreep kan een effect hebben op dergelijke eventueel aanwezige, beschermde planten- en diersoorten. Een initiatiefnemer heeft de wettelijke plicht om na te gaan of door de ingreep beschermde soorten worden verstoord; de bewijslast ligt bij de initiatiefnemer, die moet aantonen dat geen soorten worden verstoord (waardoor één of meer van de artikelen 8 t/m 12 van de FF-wet worden overtreden) of hij moet een ontheffing voor deze verstoring aanvragen bij het ministerie van Economische Zaken (EZ).

Artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet.

Art. 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

De eerste stap van zo'n procedure is een quickscan. In een quickscan wordt getracht zo veel mogelijk uitsluitsel te krijgen over de aanwezigheid of afwezigheid van beschermde soorten en, bij aanwezigheid, over de vraag of verstoring aan de orde is. Waar mogelijk wordt gekeken hoe eventuele verstoring kan worden voorkómen of worden verminderd.

Indien verstoring niet kan worden voorkomen, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze dient, vergezeld van een activiteitenplan ingediend te worden bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO.NL, voorheen Dienst Regelingen) van het ministerie van EZ. In het activiteitenplan wordt onder andere uitgebreid ingegaan op het doel van de aanvraag, wordt een onderbouwing gegeven en wordt ingegaan op de wijze waarop met (streng) beschermde soorten wordt omgegaan. De verwerking van de aanvraag door de RvO.NL kan geruime tijd in beslag nemen (in het algemeen minstens vier maanden maar afhankelijk van ander factoren kan dat ook langer zijn).

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur in 2005 is de toepasbaarheid van de FF-wet verder vorm gegeven. In deze AMvB is een onderscheid gemaakt in drie bijzondere beschermingsregimes; de beschermde soorten zijn onderverdeeld in drie groepen en elk van deze soortengroepen is vermeld op een tabel (zie tekstkader volgende pagina). De soorten van tabel 3 hebben de hoogste beschermingsstatus.

Vogels kennen een apart beschermingsregime, los van de tabellen-indeling. Sinds 26 augustus 2009 zijn de nesten van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Ook kan voor een aantal soorten van tabel 3 geen ontheffing meer worden verkregen (tenzij een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn van toepassing is); indien vaste verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn, dient de ingreep plaats te vinden op een zodanige wijze dat -althans ingevolge de FF-wet- geen sprake is van verstoring, omdat de functionaliteit van de verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (FF-wet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB artikel 75).

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

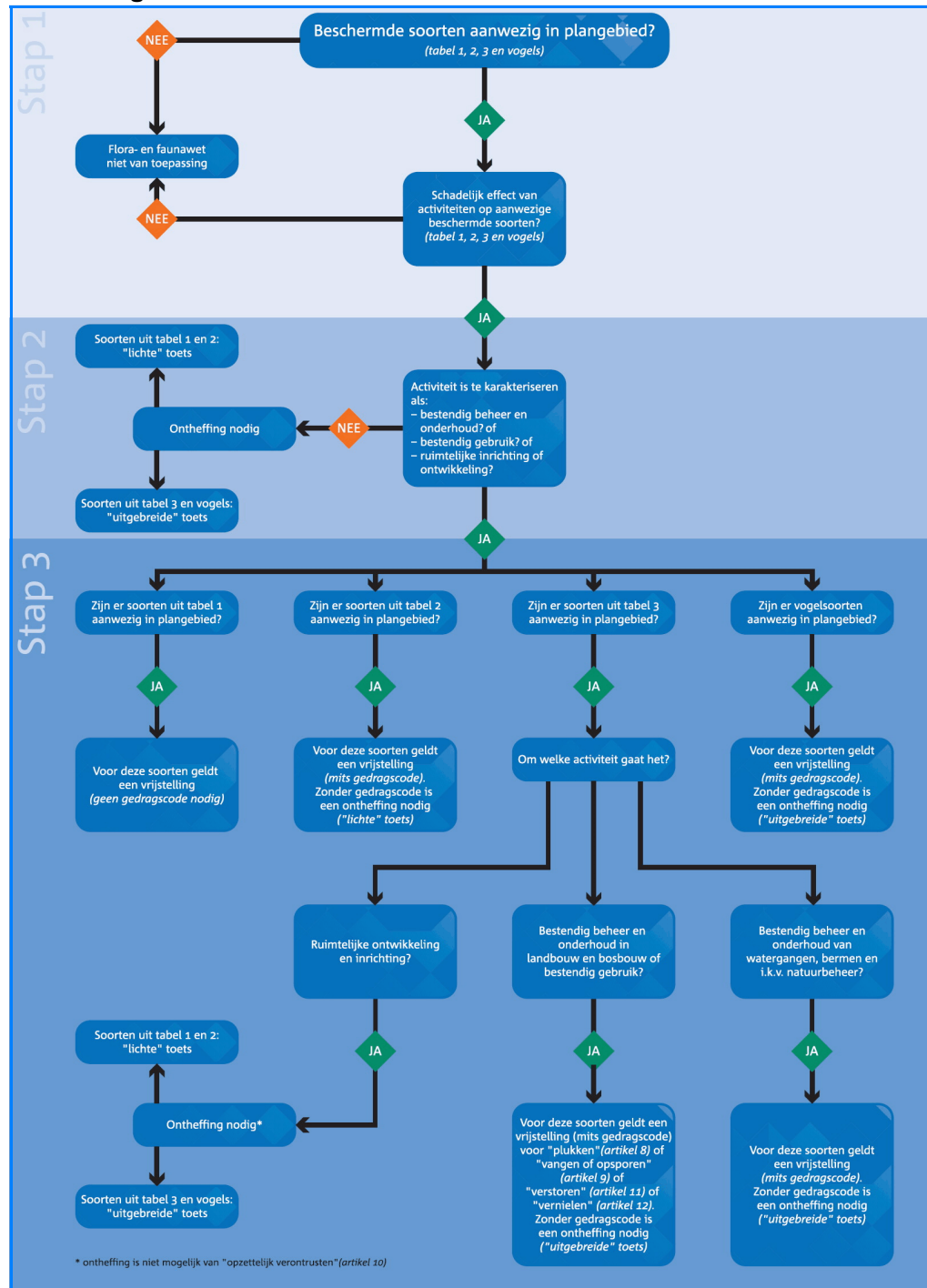
Toelichting tabel 3

- Voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de FF-wet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:
 - 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
 - 2) er is geen alternatief;
 - 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

Toelichting tabel vogels

- Het verstoren van broedgevallen van alle vogelsoorten is onder alle omstandigheden verboden.
- Vogelsoorten die jaar rond gebruik maken van hun nest zijn opgedeeld in verschillende categorieën. De volgende categorieën zijn te onderscheiden:
 - 1) nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats;
 - 2) nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar;
 - 3) nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar;
 - 4) vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen;
 - 5) nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.
- Voor soorten met nesten in categorie 1 tot en met 4 gelden altijd en in het gehele jaar de verbodsbepalingen uit artikel 11. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaar rond beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaar rond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Stroomdiagram Flora- en faunawet

(Zie ook het stroomdiagram op de volgende pagina).

Stroomdiagram voor Ruimtelijke ontwikkelingen per 26 augustus 2009

